

УДК 336.71(477):339.924

Я. О. Гусев, здобувач
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ В УКРАЇНІ

У статті досліджено найбільш загальні тенденції зміни у пріоритетах діяльності банків з іноземним капіталом в Україні під впливом світової фінансової кризи 2008–2009 рр.; визначено специфіку розбіжностей між іноземними та вітчизняними банками з державним і приватним капіталом, проаналізовано специфіку реалізації різних форм реструктуризації іноземними банками в Україні під час кризи, окреслено стратегічні орієнтири діяльності банків з іноземним капіталом на ринку України.

Ключові слова: банківська система, банки з іноземним капіталом, реструктуризація, кредитно-інвестиційний портфель, банківські мережі.

Постановка проблеми. Розвиток банківської системи України тісно пов'язаний з інтеграційними процесами, що відбуваються у світовій економіці, тому проблеми доступу іноземного капіталу та його впливу на діяльність вітчизняних банків і економічну безпеку держави в цілому набувають особливої актуальності. Про важливість оцінки процесу залучення іноземного капіталу у контексті проблеми підвищення капіталізації банківської системи України свідчить досвід ряду країн Центральної та Східної Європи, для яких активна експансія іноземного капіталу в банківський сектор розпочалася ще в середині 1990-х рр. У цих країнах банки з іноземним капіталом контролюють в середньому понад 60 % активів банківської системи (в Чехії – 66 %, в Угорщині – 62 %, в Польщі – 70 %).

Іноземні банки намагаються вийти з перенасичених європейських ринків до ринків Східної Європи та СНД, що інтенсивно розвиваються протягом останніх років. Українська банківська система становить неабиякий інтерес для іноземних інвесторів, однак вони бажають не просто брати участь в управлінні банками, а отримати право повного володіння придбаним ними товаром. Проте необхідно зазначити, що іноземні і вітчизняні інвестори істотно відрізняються як у своїх поглядах відносно цінності банківського бізнесу, так і у виборі переліку факторів, що її формують.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості виходу іноземного капіталу на банківський ринок України вже досліджені багатьма вітчизняними економістами та фахівцями. Вагомий внесок у розвиток даної наукової проблематики зробили О. Кіреєв, С. М. Козьменко, Ф. І. Шпиг, В. Матвієнко, В. Геєць, В. Р. Набок, М. Савлук, О. А. Сугоняко, А. О. Єпіфанов, С. Л. Тігіпко та інші. Однак, враховуючи поглиблену теоретичну розробленість у сфері іноземного капіталу та іноземного інвестування, невирішеним залишається питання економічної доцільності залучення іноземного капіталу для подальшого розвитку банківської системи України.

Метою статті є дослідження найбільш загальних тенденцій зміни у пріоритетах діяльності банків з іноземним капіталом в Україні під впливом світової фінансової кризи 2008–2009 рр.

Виклад основного матеріалу. Закордонні материнські банки та фінансові організації під час кризи останніх років продемонстрували стратегічний інтерес до українського банківського сектора. Ризик відтоку іноземного банківського капіталу у 2009 році не був реалізований. Іноземний банківський капітал продовжував наповнювати банківську систему, проте на нових умовах, що передбачали жорстку управлінську реструктуризацію, скорочення витрат на маркетингові потреби, рекламу, персонал та інші адміністративні функції [6].

Іноземні банки провели скорочення багатьох територіальних відділень, мереж банкоматів і платіжних терміналів. Так, упродовж 2009 року УкрСиббанк закрити 174 відділення (18,7 % мережі), Промінвестбанк – 272 (31,2 %), Райффайзен Банк Аваль – 100 (8,6 %), Правекс-Банк – 52 (8,7 %), Укрсоцбанк – 26 (5,5 %). Однак системні банки вітчизняного походження були вимушені провести скорочення територіальної мережі значно більших масштабів [2] (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка розвитку банківських мереж в Україні [2; 3]

Банк	Кількість структурних підрозділів			Зміни за 2009 рік		Зміни за 2010 рік	
	01.01.2009	01.01.2010	01.01.2011	од.	%	од.	%
Ощадбанк	6 157	6 084	7 317	-73	-1,19	1233	20,27
ПриватБанк	2 990	3 050	2 951	60	2,01	-99	-3,25
Райффайзен Банк Аваль	1 160	1 060	1 844	-100	-8,62	784	73,96
УкрСиббанк	931	757	1 368	-174	-18,69	611	80,71
Промінвестбанк	873	601	730	-272	-31,16	129	21,46
Надра	709	557	699	-152	-21,44	142	25,49
Правекс-Банк	596	544	876	-52	-8,72	332	61,03
Імекс-Банк	560	526	590	-34	-6,07	64	12,17
Укрсоцбанк	473	447	1 392	-26	-5,50	945	211,41
Брокбізнесбанк	365	314	263	-51	-13,97	-51	-16,24
Усього	14 814	13 940	18 030	-874	-5,90	4 090	29,34

Скорочення витрат іноземних банків протягом кризи відбувалось і за рахунок мінімізації фонду заробітної плати. Іноземні банки масово знімали премії та надбавки, прив'язували розмір заробітних плат до фіксованого валютного курсу, що був нижчим за ринковий. Іноземні банки скорочували персонал (в основному за рахунок відділів споживчого кредитування та молодших співробітників бек-офісів). Протягом 2009 року кількість працівників Укрсоцбанку скоротилася на 500 осіб, Сведбанку – 478, Промінвестбанку – 2 800 [5].

Утримати докризовий рівень результативності іноземні банки намагалися не лише зменшуючи витрати, а й збільшуючи вхідні грошові потоки. Досягнення такої мети в умовах спаду платоспроможного попиту на банківські продукти та погіршення фінансового потенціалу банків було проблематичним, однак ряд іноземних банків скористалися кризою для збільшення частки на ринку фізичних осіб шляхом підвищення депозитних ставок, збільшення привабливості поточних рахунків, отримання доходів з торгівлі валютою тощо [5].

У період суворих економічних умов, якими відзначився 2009 рік, різко поглибився розрив між іноземними та вітчизняними банками з державним і приватним капіталом. Під час фінансової кризи у п'яти вітчизняних банків з топ-50 була введена тимчасова адміністрація НБУ. У той же час жоден з іноземних банків не мав аналогічних проблем. Більш того, на ринок вийшли нові інвестори: російський "Внешкономбанк" та німецький "Дойче банк". А частина акцій Мегабанку була продана Європейському банку реконструкції та розвитку та німецькому банку KfW. Приватні вітчизняні банки виявилися менш стійкими до кризових явищ порівняно з іноземними, оскільки були позбавлені зовнішньої підтримки. Іноземні інвестори ефективніше відреагували на заклики НБУ щодо підвищення капіталізації банків, збільшивши протягом кризи загальний обсяг власного капіталу дочірніх установ більш ніж на третину, тоді як власний капітал вітчизняних банків зріс всього на 6 % [6].

Кредит від МВФ практично врятував представлені в Україні іноземні банки, які були рекапіталізовані шляхом кулуарних домовленостей між НБУ та попереднім урядом [4]. Таким чином, шляхом контролю вже присутнього в країні іноземного капіталу держава може маніпулювати результатами міжнародних угод на користь внутрішньої економіки.

Під час кризи іноземні банки використовували найрізноманітніші форми реструктуризації залежно від обраних стратегічних цілей [5]:

1. **Корпоративна реструктуризація (реорганізація)**, до видів якої належать злиття, приєднання, поділ, виділення та перетворення. Вказані операції здійснювалися шведськими банками в Україні з метою консолідації активів кількох дочірніх фінансових інститутів у рамках єдиної материнської групи. Протягом 2009 року відбулося приєднання дочірніх банків Сведбанку – Інвест та Факторіал-банку до банків Сведбанк та СЕБ, що призвело до зменшення кількості банків з іноземним капіталом за статистикою НБУ з 53 до 51. Дану консолідацію активів власники пов'язували з необхідністю усунення дублювання функцій підрозділами та впровадження єдиних корпоративних стандартів у банках, які перед поглинанням однією іноземною фінансовою групою були окремими юридичними особами.

2. **Реструктуризація бізнес-процесів** іноземних банків. Відбувалась у формі створення нових відділів по роботі з проблемною заборгованістю, впровадження більш централізованої моделі прийняття кредитних рішень, закриття збиткових точок продажів. ІНГ Банк Україна відмовився від планів розвитку роздрібного бізнесу і згорнув свою діяльність у сфері ритейлу.

Більшість іноземних банків припинили видачу нових іпотечних кредитів. Ряд банків з іноземним капіталом проводили централізацію управління шляхом надання раніше відокремленим територіальним підрозділам статусу безбалансових відділень. Дана тенденція, започаткована іноземними банками, може призвести до втрати розуміння банками кредитних потреб споживачів та специфіки регіонів, однак стимулюватиме економію адміністративних витрат та усунення моральних ризиків.

3. Реструктуризація активів. Іноземні банки з високим рівнем проблемної заборгованості нерідко продавали портфелі “поганих кредитів” колекторським компаніям (Сведбанк, Унікредит Банк). Хоча дисконтні ставки колекторів були досить високими, іноземні дочірні банки, на відміну від вітчизняних, отримували можливість покращити фінансовий стан, зменшивши відрахування у резерви і покриваючи втрати від продажу частини портфеля капітальними вливаннями материнських структур. Маючи на меті мінімізацію кредитних ризиків, іноземні банки застосовували цілеспрямоване підвищення відсоткових ставок, мінімального авансу, розміру регулярних та одноразових комісійних платежів і посилення вимог до фінансового стану позичальників. Такі обмеження при видачі нових кредитів сприяли покращенню якості нових кредитних портфелів і стримували зростання відрахувань у резерви за кредитною заборгованістю.

У результаті ефективного впровадження комплексу антикризових заходів та отримання підтримки з боку материнських структур і міжнародних фінансових організацій іноземні банки зуміли зупинити спад обсягу депозитних вкладів, який позбавляє банківську систему України внутрішньої ресурсної бази. Відновлення довіри вкладників до іноземних банків підтверджується статистичними даними за 2009 рік, які демонструють відтік депозитів з приватних вітчизняних банків і зростання портфеля вкладів в іноземних та державних банків (табл. 2) [5].

Таблиця 2

**Динаміка депозитів населенню топ-50 банків
за обсягом активів [5]**

Група банків	01.01.2009	01.07.2009	01.01.2010	Приріст за 2009 рік, %
Іноземні	62 004	61 181	70 407	13,55
Вітчизняні	95 642	82 495	89 766	-6,14
Державні	19 981	20 841	23 412	17,17
Усього	177 627	164 517	183 585	3,35

Головним чинником, який вплинув на зменшення розміру банківських мереж, фінансисти називають припинення роздрібного кредитування. Основна причина закриття в 2009–2010 рр. – оптимізація витрат банку в зв'язку зі скороченням доходів від кредитування. Це підтверджують дані, наведені в табл. 3 [3].

Таблиця 3

Аналіз процентних доходів і витрат банків за 2009–2010 рр. [3]

Банк	2010 р.		Зміни за 2009–2010 роки			
	Процентні доходи	Процентні витрати	Процентні доходи		Процентні витрати	
			тис. грн.	%	тис. грн.	%
Ощадбанк	7 680 095	3 513 402	-147 198	98,12	-129 321	96,45
ПриватБанк	14 232 444	8 429 808	-93 185	99,35	1 475 503	121,22
Райффайзен Банк Аваль	729 5259	3 091 579	-567 852	92,78	-483 736	86,47
УкрСиббанк	6 049 508	3 191 294	-813 143	88,15	-597 646	84,23
Промінвестбанк	3 933 196	2 445 257	169 895	104,51	-349 308	87,50
Надра	1 923 555	546 536	-1 549 356	55,39	-1 442 143	27,48
Правекс-Банк	687 050	452 816	-141 797	82,89	-86 994	83,88
Імекс-Банк	861 952	531 253	151 837	121,38	220 415	170,91
Укрсоцбанк	5 343 767	2 398 422	-666 295	88,91	-532 116	81,84
Брокбізнесбанк	1 707 354	1 287 245	52 895	103,20	30 476	102,42
Усього по банківській системі України	113 334 120	61 409 176	-5 748 932	95,17	-3 948 340	93,96

Коментуючи дії НБУ щодо відкриття доступу іноземних фінансових груп до національного ринку, Я. Остапчук [8] підкреслює, що результати їх діяльності є далекими від виконання задекларованих положень при входженні капіталу з-за кордону щодо широкого залучення іноземного капіталу; застосування сучасних банківських технологій; розширення спектра та якості банківських послуг для споживачів. Проаналізуємо, чи є справедливими такі твердження.

Так, у 2010 році порівняно з 2006 роком скупні кредити в реальну економіку зросли більш ніж утричі, порівняно з 2009 – на 8,38 % (табл. 4). Обсяг іпотечного кредитування збільшився більш ніж у 7 разів, що свідчить про збереження високого рівня зацікавленості корпоративних клієнтів банків у вкладенні в об'єкти нерухомості.

Таблиця 4

Кредити, надані нефінансовим корпораціям, за цільовим спрямуванням і строками погашення, млн. грн. [1]

Напрямок кредитування (призначення)	Рік					Темп приросту порівняно з	
	2006	2007	2008	2009	2010	2006 роком, %	2009 роком, %
Кредити в поточну діяльність	137 516,00	217 271,00	359 140,00	373 759,00	415 706,00	202,30	11,22

На придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості	6 405,00	10 618,00	18 262,00	17 670,00	13 612,00	112,52	-22,97
Інші кредити в інвестиційну діяльність	16 582,00	32 587,00	66 263,00	70 786,00	71 643,00	332,05	1,21
Усього	160 503,00	260 476,00	443 665,00	462 215,00	500 961,00	212,12	8,38
Із загальної суми іпотечні кредити	10 507,00	49 095,00	79 193,00	75 648,00	74 508,00	609,13	-1,51

До негативних явищ на вітчизняному банківському ринку належить тотальне переважання в кредитному корпоративному портфелі позик на фінансування поточної діяльності (у 2010 році цей показник становив майже 83 % усіх кредитів для підприємств). Однак у докризовий період спостерігалася позитивна тенденція до зменшення цієї частки, що разом з активною експансією зарубіжних банків у той же час може свідчити про активізацію інвестування в розвиток відтворювальних процесів всередині країни, і в першу чергу – за рахунок іноземного капіталу (рис. 1).

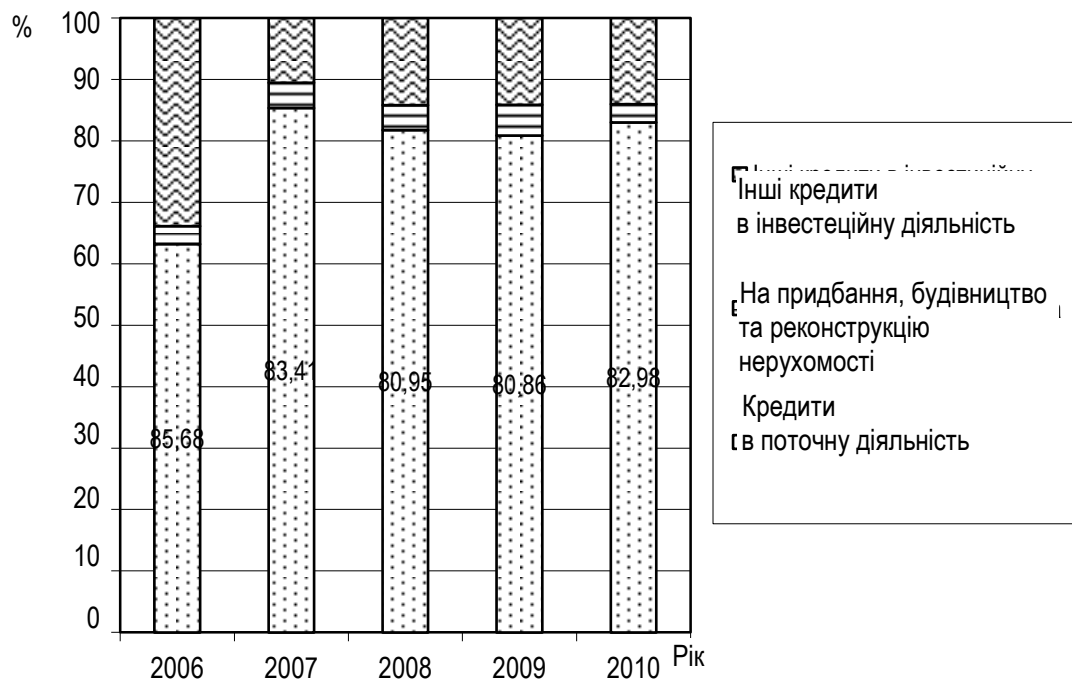

Рис. 1. Структура кредитного портфеля банків України

Однак слід визнати і той факт, що ключова зацікавленість іноземних банків полягає у розширенні переважно роздрібного ритейлу. Якщо, наприклад, проаналізувати структуру кредитно-інвестиційного портфеля вітчизняних банків за станом на 01.12.2010, то виявиться, що банки з іноземним

капіталом охоплюють більш ніж половину кредитування фізичних осіб в Україні (табл. 5).

Особливої уваги, на нашу думку, заслуговує аналіз співвідношення обсягів наданих кредитів підприємствам до обсягів кредитів фізичним особам. Серед 50 найбільших банків України за обсягом активів у банках з переважною часткою іноземного капіталу на кожний мільйон виданих кредитів фізичним особам у середньому припадало майже 15 млн. кредитів корпоративним клієнтам, тоді як цей показник у вітчизняних банках становив набагато більше – 274 до 1 відповідно (табл. 6). Хоча якщо не враховувати значення по банку “Фінансова ініціатива”, то порівняння буде на користь іноземних банків (6,3 проти 1 млн. відповідно для фінустанов з капіталом українського походження).

Таблиця 5

**Структура кредитно-інвестиційного портфеля
50 найбільших банків України за станом на 01.12.2010**

№ пор.	Банк	КІП	Питома вага, %	Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам	Цінні папери
	УСЬОГО	647 86,04	100	491 484,43	166 857,76	70 415,81
1	ПРИВАТБАНК	91 64,6	14,177	75 091,13	18 621,03	500,7
2	УКРЕКСІМБАНК	52 488,41	8,109	48 277,46	1 106,23	9 896,
3	ОЩАДБАНК	48 485,44	7,491	38 905	4 706,96	8 334,3
4	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	40 264,99	6,221	22 174,22	19 428,85	9 701,3
5	УКРСОЦБАНК	31 357,48	4,844	16 376,63	17 722,76	3567,1
6	ВТБ БАНК	24 944,65	3,854	22 800,18	2 776,42	3 212,3
7	ПРОМІНВЕСТБАНК	24 493,87	3,784	25 680,85	1 994,95	1 514,7
8	ОТП БАНК	22 684,54	3,505	11 576,07	10 341,33	3 106,2
9	АЛЬФА-БАНК	21 794,49	3,367	17 634,36	4 333,46	2 432,8
10	ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	17 327,19	2,677	13 261,44	3 865,47	1 219,2
11	НАДРА	16 387,36	2,532	8 127,1	12 653,68	427,7
12	ПУМБ	12 956,01	2,002	9 471,9	3 139,71	1 814,4
13	БРОКБІЗНЕСБАНК	11 058,94	1,709	8364,56	2 382,72	523,7
14	КРЕДИТПРОМБАНК	10 606,75	1,639	7 908,83	2 602,25	887,7
15	ФОРУМ	10 390,19	1,605	9 069,07	3 951,44	939,6
16	УКРГАЗБАНК	8 404,1	1,298	7 414,47	2 526,49	2466,5
17	ПІВДЕННИЙ	8 208,13	1,268	7 107,15	911,01	9,5
18	СБЕРБАНК РОСІЇ	7 684,01	1,187	6 760,17	1 223,95	1 527,4
19	ІНГ БАНК УКРАЇНА	7 645,76	1,181	6 404,85	97,45	1 144,5
20	ДЕЛЬТА	7 203,02	1,113	6 073,77	3 442,18	454,
21	СВЕДБАНК	7 185,94	1,11	8 648,19	5 611,13	451,6
22	УНІКРЕДИТ БАНК	6 926	1,07	5 653,41	1 047,1	971,3
23	ЕРСТЕ БАНК	6 311,87	0,975	1 917,63	3 294,26	2 119,7

24	УНІВЕРСАЛ БАНК	6 199,09	0,958	1 598,94	4 335,6	930,6
25	ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА	5 693,09	0,88	6 378,2	1,08	20,6
26	ДОНГОРБАНК	5 219,96	0,806	2 777,14	1 305,83	1 142,2
27	ІМЕКС-БАНК	4 958,07	0,766	4 689,72	499,17	0,1
28	ХРЕЩАТИК	4 800,64	0,742	3 574,99	523,67	430,2
29	ВІЕЙБІ БАНК	4 577,45	0,707	3 634,92	1 330,2	331,3
30	КИЇВСЬКА РУСЬ	4 194,45	0,648	3 276,92	510,07	237,7
31	СІТІБАНК УКРАЇНА	3 886,7	0,6	2 399,51	52,51	1 482,5

Продовж. табл. 5

№ пор.	Банк	КІП	Питома вага, %	Кредити юридичним особам	Кредити фізичним особам	Цінні папери
32	ІНДЕКС-БАНК	3 870,29	0,598	2 237,25	1 897,4	242,8
33	ПРАВЕКС-БАНК	3 811,07	0,589	952,14	4 213,3	236,8
34	БАНК КРЕДИТ-ДНІПРО	3 519,99	0,544	3 009,48	652,2	66,1
35	КІБ КРЕДІ АГРІКОЛЬ	3 071,3	0,474	3 231,22	21,2	1,4
36	МАРФІН БАНК	3 025,9	0,467	1 919,31	932,2	465,3
37	БАНК ТАВРИКА	2 907,57	0,449	2 244,72	269,8	20,3
38	КРЕДОБАНК	2 849,85	0,44	2 789,6	1 065,6	351,6
39	БТА БАНК	2 662,51	0,411	1 318,59	441,8	235,5
40	МЕГАБАНК	2 510,01	0,388	1 918,08	540,2	140,6
41	БМ БАНК	2 253,58	0,348	1 739,99	387,3	28,1
42	ПІРЕУС БАНК МКБ	2 233,49	0,345	1 812,44	596,3	353,2
43	УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ БАНК	2 226,62	0,344	1 733,89	184,2	194,2
44	ІНДУСТРІАЛБАНК	2 165,62	0,335	1 987,39	165,4	230,3
45	КЛІРИНГОВИЙ ДІМ	2 117,03	0,327	2 079,95	248,3	36,9
46	АКТИВ-БАНК	2 106,75	0,325	1 313,11	641,8	4,8
47	СЕБ БАНК	2 102,04	0,325	1 258,82	1 237,4	304,7
48	ПІВДЕНКОМБАНК	2 004,9	0,31	1 204,04	65,4	183,3
49	ДІАМАНТБАНК	2 002,66	0,309	1 559,14	75,1	83,2
50	ПРОКРЕДИТ БАНК	1 881,55	0,291	949,88	1 093,8	11,6

Таблиця 6

Відношення обсягів кредитування підприємств та обсягів кредитування фізичних осіб, частки

Банки з іноземним капіталом		Вітчизняні банки	
Назва банку	Відношення	Назва банку	Відношення
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	1,14	ПРИВАТБАНК	4,03
УКРСОЦБАНК	0,92	УКРЕКСІМБАНК	43,64
ВТБ БАНК	8,21	ОЩАДБАНК	8,27

ПРОМІНВЕСТБАНК	12,87	АЛЬФА-БАНК	4,07
ОТП БАНК	1,12	ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	3,43
ФОРУМ	2,30	НАДРА	0,64
УКРГАЗБАНК	2,93	ПУМБ	3,02
СБЕРБАНК РОСІЇ	5,52	БРОКБІЗНЕСБАНК	3,51
ІНГ БАНК УКРАЇНА	65,72	КРЕДИТПРОМБАНК	3,04

Продовж. табл. 6

Банки з іноземним капіталом		Вітчизняні банки	
Назва банку	Відношення	Назва банку	Відношення
СВЕДБАНК	1,54	ПІВДЕННИЙ	7,80
УНІКРЕДИТ БАНК	5,40	ДЕЛЬТА	1,76
ЕРСТЕ БАНК	0,58	ФІНАНСОВА ІНІЦІАТИВА	5 905,74
УНІВЕРСАЛ БАНК	0,37	ДОНГОРБАНК	2,13
ВІЕЙБІ БАНК	2,73	ІМЕКСБАНК	9,40
СІТІБАНК УКРАЇНА	45,70	ХРЕЩАТИК	6,83
ІНДЕКС-БАНК	1,18	КІЇВСЬКА РУСЬ	6,42
ПРАВЕКС-БАНК	0,23	БАНК КРЕДИТ-ДНІПРО	4,61
КІБ КРЕДІ АГРІКОЛЬ	149,46	МАРФІН БАНК	2,06
КРЕДОБАНК	2,62	БАНК "ТАВРИКА"	8,33
ПІРЕУС БАНК МКБ	3,04	БТА БАНК	2,99
СЕБ БАНК	1,02	МЕГАБАНК	3,55
У середньому	14,98	БМ Банк	4,49
		У середньому	274,53

Якщо розглядати ефективність зарубіжного інвестиційного капіталу в контексті застосування сучасних банківських технологій, а також розширення асортименту та споживчих параметрів послуг фінустанов для спеціалізованих сегментів, слід зазначити, що в цілому ефективність розбудови системи маркетингу в діяльності банків України є досить невисокою.

Результати дослідження [9] свідчать, що насамперед це відбувається через низькі витрати на його впровадження (у банках вони становлять менше 2 % від загальних витрат, на відміну від 15 %, які виділяють на нього виробники товарів масового споживання) та нерозуміння його стратегічної ролі у функціонуванні банківської установи. Оскільки, незважаючи на те, що протягом останніх декількох років департаменти та відділи маркетингу з'явилися практично в усіх банках України, їх діяльність залишається безсистемною та однобічною. Найчастіше банківський маркетинг розглядається як засіб реклами, інструмент аналізу позицій банків-конкурентів, тобто на практиці реалізуються лише окремі елементи комплексу маркетингу. Однак, як свідчить проведене Українським маркетинг-клубом "MarketingJazz" дослідження, організація клієнтських і маркетингових підрозділів у банках найчастіше зводиться до вирішення обмеженої кількості локальних завдань, по-перше, з метою створення рекламного підрозділу в структурі банку та організації різноманітних рекламних акцій. До того ж

діяльність такого підрозділу без чіткої клієнтської стратегії банку стає ситуативною, розробляти довгострокові програми стає просто неможливо.

У розрізі розгляду визначеного питання можна привести досвід ефективного здійснення маркетингових заходів Universal Bank, який у 2008 році був відзначений на престижному конкурсі маркетингової ефективності “EFFIE Awards Ukraine 2008” (єдиний конкурс в Україні, який оцінює маркетингову та рекламну ефективність у співвідношенні поставленої мети до одержаних результатів) срібною медаллю в категорії “Фінансові послуги”. Комплексна кампанія “Universal Bank” була розроблена та реалізована агентством “TABASCO” і включала 3 етапи: просування бренд-символу, побудова іміджу бренда та донесення інформації щодо продукту до цільової аудиторії. Винагорода на конкурсі підтверджує налагоджену та ефективну роботу маркетингу в банку [7].

Висновки. Тривалий час на законодавчому рівні відбувалися дискусії з приводу доцільності відкриття національного фінансового ринку для філій іноземних банків. Але процес структурної трансформації банківської системи за останні роки набув такої швидкості, що на сьогодні провідні науковці та банкіри-практики обговорюють вже нову проблему – перспективи функціонування вітчизняної банківської системи під переважним контролем іноземного капіталу. Питання національної приналежності банківської системи є відправною точкою, від якої багато в чому залежить траєкторія економічного та суспільного розвитку України на найближчі десятиліття.

Наявність банків з іноземним капіталом в Україні благотворно впливає на розвиток фінансової системи, сприяє залученню іноземних інвестицій і розширенню ресурсної бази соціально-економічного розвитку. Однак є досить серйозні фінансові й економічні ризики швидкого зростання частки іноземного банківського капіталу, пов’язані з можливою втратою суверенітету в сфері грошово-кредитної політики, можливим посиленням нестабільності, несподіваними коливаннями ліквідності банків, спекулятивними змінами попиту та пропозиції на грошово-кредитному ринку, можливим відтоком фінансових ресурсів. Тому вирішення питання про форми і масштаби розширення присутності іноземного банківського капіталу на ринку банківських послуг повинне бути підпорядковано стратегічним цілям соціально-економічного розвитку, підвищення національної конкурентноздатності, економічної безпеки, зміцнення грошово-кредитної системи України.

Список літератури

1. Бюлетень Національного банку України [Електронний ресурс] / Національний банк України. – 2011. – № 2. – Портал НБУ. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua/Publication/econom.htm> # Бюлетень Національного банку України. – Заголовок з екрана.
2. Войтицкая, Л. Банки сокращают свои сети [Текст] / Л. Войтицкая // Дело. – 2010. – № 3. – Режим доступа : <http://delo.ua/dengi/banki/banki-sokracshajut-svoi-seti-138935/>. – Заглавие с экрана.
3. Голуб, Ю. А. Оцінка філіальної мережі банківських установ в період фінансової кризи [Текст] / Ю. А. Голуб, Д. В. Завадська // Архів конференцій. – Економічні науки. –

Режим доступу : http://www.rusnauka.com/9_KPSN_2011/Economics/1_84241.doc.htm. – Заголовок з екрана.

4. Думка експерта: попередній кредит МВФ врятував іноземні банки в Україні [Електронний ресурс] // Економічна правда. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2010/07/30/243304/>. – Заголовок з екрана.
5. Корнилюк, Р. В. Антикризова політика іноземних банків в Україні [Текст] / Р. В. Корнилюк // Фінанси, облік і аудит. – 2010. – № 16. – С. 99–108.
6. Корнилюк, Р. В. Іноземні банки в Україні [Електронний ресурс] / Р. В. Корнилюк : збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України / Національний університет державної податкової служби України ; гол. ред.: П. В. Мельник. – 2010. – № 1. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Znprudps/index.html>. – Заголовок з екрана.
7. Кривич, Я. М. Управління інноваційним потенціалом банку [Текст] : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит”: захист 17.12.2010 / Кривич Я. М. – 2010. – 290 с.
8. Остапчук, Я. Роль іноземного капіталу в банківській системі України [Текст] / Я. Остапчук // Финансовые риски. – 2007. – № 1. – С. 41–47.
9. Федірко, В. В. Управління клієнтською базою в системі маркетингу відносин банку [Текст] : дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.08 “Гроші, фінанси і кредит”: захист 04.12.2009 / Федірко В. В. – Суми, 2009. – 248 с.

Summary

In this article were researched the most general trends in the priorities of the banks with foreign capital in Ukraine under the influence of the global financial crisis in 2008–2009. The author also identified specific differences between foreign and domestic banks with public and private capital, analyzed the specifics of various forms of restructuring of foreign banks in Ukraine during the crisis and outlined the strategic goals of the banks with foreign capital in Ukraine.

Отримано 08.09.2011